

Uppföljning och utveckling av verksamhet gällande barn och elever med grav språkstörning samt elever i övergripande särskilda undervisningsgrupper

Förslag till beslut

1. Barn- och ungdomsnämnden ger skolchefen i uppdrag att organisera verksamheten för barn och elever med grav språkstörning utifrån den inkluderingsinriktning utbildningskontoret föreslår i sitt åtgärdsförslag.
2. Barn- och ungdomsnämnden ger skolchefen i uppdrag att organisera verksamheten för barn och elever i övriga övergripande särskilda undervisningsgrupper – hörsel, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och rörelsehinder - utifrån den inkluderingsinriktning utbildningskontoret föreslår i sitt åtgärdsförslag.
3. Barn- och ungdomsnämnden ger skolchefen i uppdrag att se över ersättningsprinciperna för övergripande särskilda undervisningsgrupper samt för barn och elever med extraordinärt stödbehov och återkomma till nämnden under hösten 2017 med förslag till beslut.
4. Barn- och ungdomsnämnden ger skolchefen i uppdrag att årligen i maj månad rapportera hur arbetet fortlöper med en ökad inkludering.

Ärende

I internbudgeten för 2016 beslutade nämnden att ge barn- och ungdomschefen i uppdrag att i grunden se över det övergripande stödet till barn och elever med språkstörning.

På uppdrag av barn- och ungdomschefen har sedan mitten av september 2016 genomförts en översyn och genomlysning av verksamheten riktad till barn och elever med grav språkstörning. I samband med detta gavs uppdrag att även se över övriga övergripande särskilda undervisningsgrupper– hörsel, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och rörelsehinder.

Utifrån rapporter, granskningar, intervjuer och verksamhetsbesök föreslås att elever med grav språkstörning i högre grad inkluderas på skolorna. Barn- och ungdomsnämnden föreslås även ge skolchefen i uppdrag att organisera

verksamheten för barn och elever i övriga övergripande särskilda undervisningsgrupper – hörsel, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och rörelsehinder - utifrån den inkluderingsinriktning utbildningskontoret föreslår.

Utifrån det resursfördelningssystem som finns idag finns en risk att resurser inte fördelas likvärdigt när det gäller barns och elevers behov av stöd.

Barn- och ungdomsnämnden föreslås ge skolchefen i uppdrag att se över ersättningsprinciperna för övergripande särskilda undervisningsgrupper samt för barn och elever med extraordinärt stödbehov.

Beslutsunderlag:

Uppföljning av verksamhet gällande barn och elever med grav språkstörning.docx

Bakgrund

På barn- och ungdomsnämndens sammanträde 2009-04-22 fick utbildningskontoret i uppdrag (Dnr BOU 2009-208, Bou § 56) att ta fram ett förslag till resursfördelning, organisation och placering av verksamheten vid Språksam. Under utredningstiden gjordes en behovsanalys gällande språkstörda barn.

Utifrån detta beslutade barn- och ungdomsnämnden att förskoleverksamheten skulle förläggas på en större förskola för att möjliggöra integration mellan barn med och utan språkstörning.

Grundskoleverksamheten beslutades fortsätta på Tanneforsskolan och Kungsbergsskolan. Eleverna skulle enligt beslutet få en klassplacering i ordinarie klass men erbjudas stöd och gruppverksamhet utifrån sin funktionsnedsättning. Ordinarie rektorer på Tanneforsskolan, Kungsbergsskolan och aktuell förskola beslutades vara ansvariga rektorer för elever placerade i respektive verksamheter med syfte att ta bort den organisatoriska segregeringen.

I internbudgeten för 2016 beslutade nämnden att ge barn- och ungdomschefen i uppdrag att i grunden se över det övergripande stödet till barn och elever med språkstörning.

På uppdrag av barn- och ungdomschefen har sedan mitten av september 2016 genomförts en översyn och genomlysning av verksamheten riktad till barn och elever med grav språkstörning. I samband med detta gavs uppdrag att även se över övriga övergripande särskilda undervisningsgrupper– hörsel, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och rörelsehinder.

Besök har genomförts på 13 olika verksamheter. Intervjuer har genomförts med rektor/förskolechef och pedagoger samt besök i klasser/grupper. En omvärldspaning har gjorts för att se hur andra kommuner organiserar stödet.

Genomlysningens resultat gällande barn och elever med grav språkstörning

Förskolan

Verksamheten bedrivs på en större förskola i Lambohov. Barnen (4) är placerade i en grupp med 15 barn. Barnen är inkluderade i enlighet med ambitionerna i nämndens beslut. Det finns pedagoger och logoped med hög kompetens inom området språkstörning kopplade till barngruppen. Kunskap om språkstörning sprids till andra pedagoger både på förskolan och i området. Övriga barn som har språkstörning finns på förskolor spridda runt om i kommunen. De flesta förskolor har specialpedagoger kopplade till verksamheten. Dessa specialpedagoger ger stöd till arbetslagen. Det konsultativa stödteamet anlitas i hög grad för både fortbildning och handledning till pedagogerna. Vid översynen bedömdes verksamhetens kvalitet som hög.

Förskoleklass – årskurs 6

Verksamheten finns på två olika skolor och bedrivs av engagerad personal. Vid genomlysningen framkommer att eleverna i olika hög grad är exkluderade i egna grupper. På en av skolorna sker både undervisning och rastverksamhet uppdelat från andra elever på skolan. Undervisningen sker i små grupper med hög personaltäthet. Ambitionen är låg när det gäller att inkludera och att på sikt slussa ut eleverna i ordinarie grupper. Det saknas en övergripande långsiktig plan för kompetensutveckling av personalen. Kunskapen om grav språkstörning sprids inte till övriga pedagoger på skolorna. Det finns risk för att eleverna inte får de utmaningar och den inkludering de har rätt till för att kunna komma vidare i sin utveckling.

Det finns många elever som inte kan beredas plats på någon av dessa två skolor. De elever som finns i språkgrupperna genererar en kraftig extra ersättning vilket inte övriga elever med språkstörning gör. För elever som inte går i språkgrupperna på de två skolorna sker stödet via elevhälsoteam på respektive skola samt via det konsultativa stödet.

Årskurs 7-9

Verksamheten finns på en skola. Eleverna är i högre grad än i årskurs F-6 inkluderade med andra elever på skolan. Eleverna är inte placerade i ordinarie klass men deltar efter förmåga i ordinarie undervisning. Eleverna genererar en hög eleversättning vilket gör att personaltätheten är hög. En SYV-funktion arbetar aktivt för att förbereda övergången till gymnasieskolan. Det finns många elever som inte kan beredas plats på skolan. De elever som finns i språkgrupperna genererar en kraftig extra ersättning vilket inte övriga elever med språkstörning gör. För elever som inte går på i språkgrupp på denna skola sker stödet via elevhälsoteam på respektive skola samt via det konsultativa stödet.

Vid översynen bedömdes verksamhetens kvalitet som hög men det finns en förbättringspotential när det gäller att ytterligare inkludera eleverna.

Genomlysningens resultat gällande barn och elever i särskilda övergripande undervisningsgrupper

När det gäller de övriga övergripande särskilda undervisningsgrupperna inom hörsel, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och rörelsehinder framträder en liknande bild som redovisats ovan gällande elever med språkstörning. Eleverna är i liten grad inkluderade med andra elever på skolorna. Det finns många elever som inte kan beredas plats. De elever som finns i de övergripande särskilda undervisningsgrupperna genererar även här en kraftig extra ersättning vilket inte övriga elever med dessa funktionsnedsättningar gör. Elevhälsoteamen och pedagoger behöver kompetensförstärkning och elevhälsoteamen bli ännu mer delaktiga i arbetet med dessa elever.

Omvärldspaning

Enligt alla styrdokument, rapporter och intervjuer är inkludering nyckelordet för att få framgångsrika skolor med god kvalitet och ökad måluppfyllelse.

I aktuella studier, granskningar och rapporter som gjorts på nationell nivå framkommer vikten av ett inkluderande synsätt där det särskilda stödet i första hand ska ges i klassrummet. Elevhälsans kompetenser är avgörande för ett gott resultat.

Jan Sydhoff har i sin utredning ”Samordning, ansvar och kommunikation – vägen till ökad kvalitet i utbildningen för elever med vissa funktionsnedsättningar” betonat vikten av inkludering samtidigt som det i vissa fall kan behövas särskilt anpassade kommunikativa miljöer (SAK-miljöer). Dessa SAK-miljöer behöver finnas i direkt anslutning till den ordinarie verksamheten

Vid omvärldsspaningen framkommer att många kommuner diskuterar hur de ska åstadkomma största möjliga inkludering. Vissa kommuner har kvar särskilda grupper, andra minskar antalet grupper och några kommuner har valt att avskaffa grupperna.

Åtgärdsförslag

Utifrån ovanstående rapporter och granskningar, intervjuer och verksamhetsbesök föreslås en högre grad av inkludering för elever i övergripande särskilda undervisningsgrupper. För att kunna öka inkluderingen behöver följande åtgärder vidtas:

- Utveckla skolors kompetens omkring funktionsnedsättningar och om vikten av anpassning av miljön – pedagogiskt, fysiskt och socialt perspektiv.
- Säkerställa kompetensen hos elevhälsoteamen så att de kan bättre arbeta utifrån sitt förebyggande och främjande uppdrag
- Att på skolorna bygga upp en organisation som lever upp till devisen: Det är skolmiljön som ska anpassas till eleverna och inte tvärtom. Detta kan periodvis innebära mindre grupperingar, andra lokaler och högre personaltäthet.

Utbildningskontoret föreslår att skolchefen får i uppdrag att arbeta vidare utifrån ovanstående inriktning när det gäller elever med grav språkstörning.

Utbildningskontoret föreslår att skolchefen även får i uppdrag att arbeta vidare utifrån ovanstående inriktning när det gäller elever i övriga övergripande särskilda undervisningsgrupper – hörsel, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och rörelsehinder.

Utifrån det resursfördelningssystem som finns idag finns en risk att resurser inte fördelas likvärdigt när det gäller barns och elevers behov av stöd.

Barn- och ungdomsnämnden föreslås ge skolchefen i uppdrag att se över ersättningsprinciperna för övergripande särskilda undervisningsgrupper samt för barn och elever med extraordinärt stödbehov och återkomma till nämnden under hösten 2017 med förslag till beslut.

Kommunala mål

Barn- och ungdomsnämndens mål:

- Maximalt lärande
- Likvärdiga möjligheter
- Lust och engagemang

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

Information enligt § 19 MBL har givits 2017-06-07.

Utbildningskontoret

Utbildningskontoret

Tor Andersson

Christel Horsak

Beslutet skickas till:
Alla skolområdeschefer/enhetschefer
Alla rektorer grundskola/grundsärskola